

De Stemming van 8 december 2019

De peiling van deze week wordt, net zoals vorige week, sterk beïnvloed door de ontwikkelingen rondom de honorering van Klaas Dijkhoff. We zien een verdere toename van de VVD-kiezers uit 2017, die nu zeggen niet te weten op welke partij te stemmen of overstappen naar CDA, FVD of PVV.

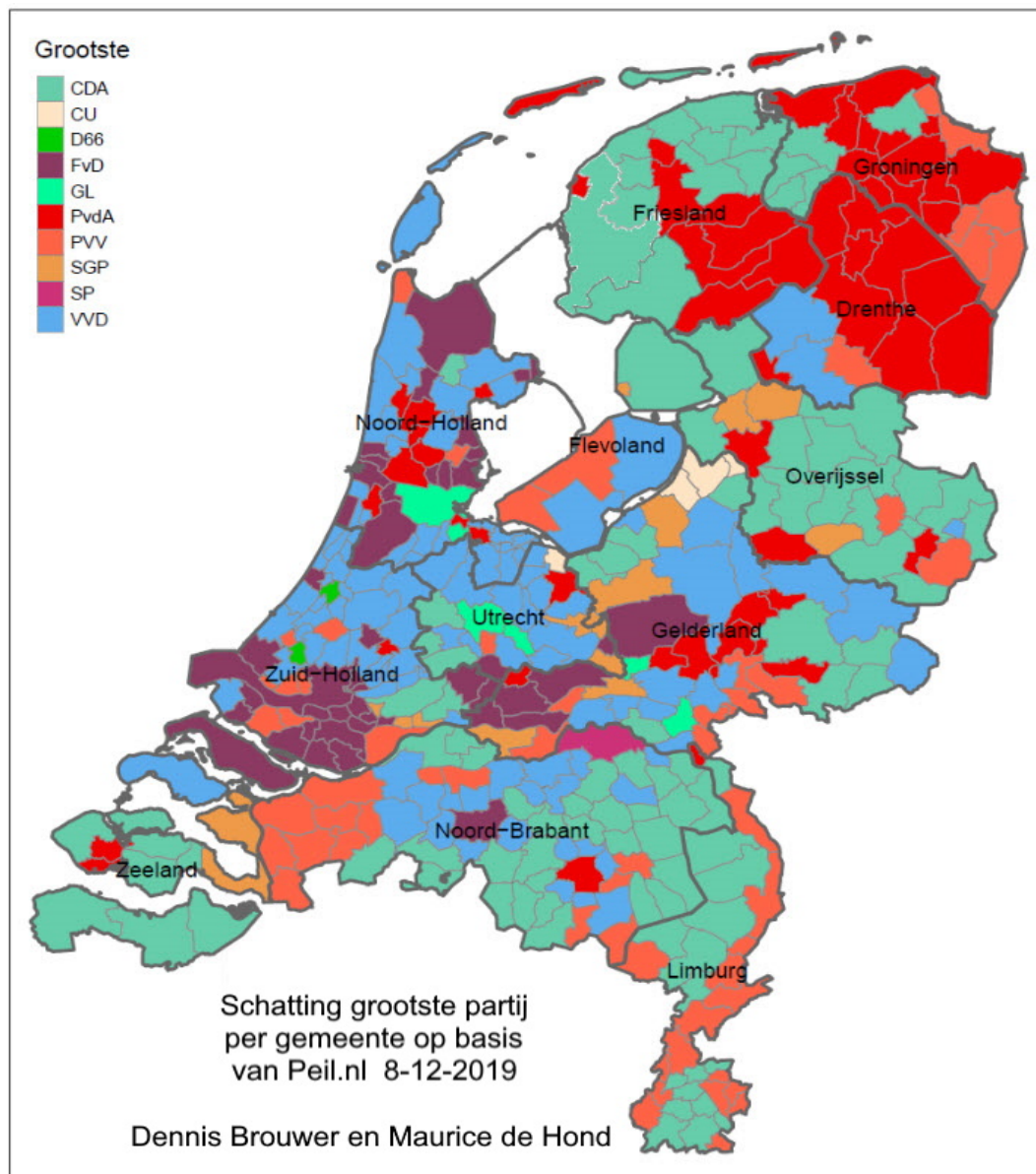
Daardoor krijgen we een bijzondere uitslag, waarbij drie partijen nu de grootste zijn met 19 zetels ieder: VVD, PvdA en PVV. Nadat de VVD tussen mei en Prinsjesdag terugkwam na de inzinking, waarbij FVD in maart jl. de grootste werd, zit de VVD sindsdien in de hoek waar de klappen vallen. Wat er de afgelopen anderhalve week heeft voltrokken rondom Klaas Dijkhoff zorgt op verschillende manieren voor een forse verzwakking van de electorale kracht van de VVD. Dijkhoff scoorde tot voor kort vrij hoog (zeker voor een fractievoorzitter van de regeringspartij van de premier). Maar de uitslagen van vandaag laten zien dat dit ingrijpend anders is geworden.

Interessant is om deze peiling te vergelijken met die van exact 4 jaar geleden. Dat was ongeveer het hoogtepunt van de vluchtelingen crisis. Toen stond de VVD op 20 zetels en de PVV op 39. (PVV+FVD scoren nu samen 37).

Peiling Zetelverdeling Peil.nl

zetels	TK2017	1-12-2019	8-12-2019	6-12-2015	Versch. in 1 week	Versch. t.o.v. 2015	Versch. t.o.v. TK2017
VVD	33	22	19	20	-3	-1	-14
PvdA	9	19	19	10		9	10
PVV	20	18	19	39	1	-20	-1
FVD	2	17	18		1	18	16
CDA	19	15	16	19	1	-3	-3
GroenLinks	14	13	13	14		-1	-1
D66	19	12	12	16		-4	-7
SP	14	9	9	15		-6	-5
50PLUS	4	7	7	4		3	3
ChristenUnie	5	7	7	5		2	2
Partij voor de Dieren	5	5	5	4		1	0
DENK	3	3	3			3	0
SGP	3	2	2	3		-1	-1
Overige partijen		1	1	1			1
	150	150	150	150			
Coalitie	76	56	54	60	-2	-6	-22

Op basis van de resultaten van Peil.nl van dit weekend is met behulp van het door Dennis Brouwer ontwikkelde model, een kaart gemaakt van de beste schatting van de grootste partij per gemeente. Ook deze kaart laat de versplintering van het Nederlandse politieke landschap goed zien.

Het debat over de "toeslagenaffaire" heeft ook een grote indruk gemaakt op de kiezers. Het oordeel over het optreden van staatssecretaris Snel is over het algemeen negatief. Zeker bij de kiezers van de oppositie.

Oordeel over staatssecretaris Snel bij het debat

	Allen	Huidig stemgedrag										
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS	
<i>eens met die straf</i>												
Positief	10%	14%	9%	25%	3%	6%	15%	7%	9%	10%	0%	
Neutraal	21%	51%	32%	15%	19%	21%	3%	7%	14%	8%	16%	
Negatief	52%	24%	48%	24%	48%	55%	54%	74%	66%	69%	77%	
Weet niet/geen antwoord	16%	11%	11%	36%	30%	18%	28%	12%	11%	13%	7%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Een meerderheid van de kiezers stemt "voor" bij de motie van wantrouwen tegen staatssecretaris Snel. Alleen bij kiezers van VVD en D66 is er geen meerderheid.

Stemgedrag bij motie van wantrouwen tegen staatssecretaris Snel

	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
<i>verticaal gepercenteerd</i>											
Voor	60%	21%	45%	16%	70%	72%	81%	82%	85%	86%	62%
Tegen	29%	70%	43%	49%	17%	21%	1%	11%	7%	9%	28%
Weet niet/geen antwoord	11%	9%	12%	35%	13%	7%	18%	7%	8%	5%	10%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Het overgrote deel der kiezers vindt dat de betrokken ambtenaren strafrechtelijk moeten worden vervolgd.

Moeten de betrokken ambtenaren strafrechtelijk vervolgd worden?

	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
<i>eens met die straf</i>											
Ja	80%	63%	70%	65%	74%	81%	73%	94%	92%	87%	89%
Nee	13%	30%	24%	21%	8%	13%	6%	3%	6%	6%	9%
Weet niet/geen antwoord	7%	7%	6%	14%	18%	6%	21%	3%	2%	7%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Er zijn een zevental stellingen voorgelegd aan de kiezers naar aanleiding van de maatschappelijke onrust van de afgelopen paar maanden.

Behoudens de kiezers van de VVD zijn alle andere kiezers in (grote) meerderheid negatief over het marktdenken bij de overheid van de afgelopen 25 jaar.

Er is een groot verschil in beantwoording van de stelling dat het eigenlijk niet uitmaakt welke partijen in de regering zitten, omdat ze toch niet tot echte oplossingen komen voor de problemen van vandaag. Het minst zijn de kiezers van D66 en GroenLinks het hiermee eens. Het meest kiezers van PVV en 50PLUS.

Eens met stellingen over de maatschappelijke onrust

eens met die stelling	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Het lijkt erop dat er steeds meer problemen komen in de Nederlandse samenleving	71%	56%	73%	31%	52%	67%	78%	84%	91%	97%	96%
De belangrijkste component van de veranderingen in de wereld is de massale verspreiding van internet en het gebruik van sociale media	63%	71%	71%	57%	62%	65%	51%	71%	61%	49%	59%
De afgelopen 25 jaar stond bij de overheid in het teken van het marktdenken. Dat is een gunstige ontwikkeling geweest	21%	62%	30%	25%	13%	7%	5%	8%	16%	7%	1%
Het maakt eigenlijk niet uit welke partijen in de regering zitten. Ze komen samen toch niet tot echte oplossingen voor de problemen van vandaag	50%	48%	57%	26%	29%	38%	50%	51%	59%	70%	77%
Bij mijn dagelijks leven probeer ik me steeds meer af te sluiten voor wat er in de wereld gebeurt	32%	24%	26%	20%	23%	28%	43%	29%	43%	57%	36%
Ik ben bang dat dit alles leidt tot een nieuwe Wereldoorlog	31%	11%	24%	8%	21%	29%	45%	37%	42%	56%	45%
Er zou eigenlijk een nationaal kabinet moeten komen om de problemen die er zijn proberen op te lossen	43%	29%	40%	37%	33%	38%	35%	47%	58%	49%	79%

- zie volgende pagina

Het wachtgeld van Klaas Dijkhoff en zijn reiskostenvergoeding heeft de afgelopen week tot een verdere daling van de VVD geleid. De onderstaande tabel laat zien wat de kiezers vinden van zijn besluit van afgelopen dinsdag. Om af te zien van het verdere wachtgeld, maar het ontvangen geld niet terug te geven. Van alle kiezers vindt 60% dat hij wel alles had moeten terugstorten.

Wat vindt u van de beslissing van Klaas Dijkhoff over zijn wachtgeld?

	Allen	Huidig stemgedrag										
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS	
<i>eens met die straf</i>												
Hij had zijn wachtgeld de volle 38 maanden kunnen houden	10%	22%	30%	9%	4%	2%	3%	2%	9%	5%	5%	
Dit is het juiste besluit van hem	25%	54%	29%	34%	17%	12%	8%	7%	19%	14%	17%	
Ook het wachtgeld terugstorten dat hij tot nu toe had ontvangen	60%	20%	36%	44%	71%	84%	78%	91%	68%	77%	76%	
Weet niet/geen antwoord	5%	4%	5%	13%	8%	2%	11%	0%	4%	4%	2%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Net zoals vorige week worden deze cijfers ook getoond voor de VVD-kiezers uit 2017, die nu geen VVD meer stemmen. Onder die groep vindt 43% dat Dijkhoff zijn ontvangen wachtgeld moet terugstorten.

Wat vindt u dat Klaas Dijkhoff zou moeten doen met zijn wachtgelduitkering?

	Allen	Stemt nu VVD	Stemde VVD TK2017	Stemt geen VVD meer
<i>eens met die straf</i>				
Hij had zijn wachtgeld de volle 38 maanden kunnen houden	10%	22%	19%	15%
Dit is het juiste besluit van hem	25%	54%	46%	35%
Ook het wachtgeld terugstorten dat hij tot nu toe had ontvangen	60%	20%	30%	43%
Weet niet/geen antwoord	5%	4%	5%	7%
Totaal	100%	100%	100%	100%

- zie volgende pagina

Ook de uitleg van Dijkhoff over het onterecht ontvangen van de reiskostenvergoeding is voor de meeste kiezers problematisch. 58% gelooft hem niet

Oordeel over uitleg Dijkhoff over niet controleren van zijn loonstrookje

	Allen	Huidig stemgedrag										
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS	
<i>eens met die straf</i>												
Ik geloof hem, zoiets kan gebeuren als je het druk hebt	8%	23%	10%	9%	6%	3%	6%	2%	8%	6%	2%	
Ik geloof hem, maar juist omdat hij betaald wordt vanuit belastinggeld, had het hem niet mogen gebeuren	30%	52%	49%	48%	26%	19%	12%	13%	18%	6%	21%	
Ik geloof hem niet	58%	25%	38%	36%	58%	76%	81%	82%	72%	85%	77%	
Weet niet/geen antwoord	3%	0%	3%	7%	10%	2%	1%	3%	2%	3%	0%	
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	

Onder degenen die nu geen VVD meer stemmen, maar in 2017 wel, gelooft 37% hem niet.

Oordeel over uitleg Dijkhoff over niet controleren van zijn loonstrookje

	Allen	Stemt nu VVD	Stemde VVD TK2017	Stemt geen VVD meer
<i>eens met die straf</i>				
Ik geloof hem, zoiets kan gebeuren als je het druk hebt	8%	23%	21%	17%
Ik geloof hem, maar juist omdat hij betaald wordt vanuit belastinggeld, had het hem niet mogen gebeuren	30%	52%	46%	38%
Ik geloof hem niet	58%	25%	30%	37%
Weet niet/geen antwoord	3%	0%	3%	8%
Totaal	100%	100%	100%	100%

- zie volgende pagina

Tot voor kort tot de drie hoogst scorende fractievoorzitters. Maar nu is hij fors weggezakt. (Staat nu op de 9e plaats). 52% vindt nu dat Klaas Dijkhoff geen minister kan worden. Dat is onder VVD-kiezers van dit moment 19%.

Kan Dijkhoff nog minister worden?

<i>eens met die straf</i>	Allen	Huidig stemgedrag									
		VVD	CDA	D66	GrLnks	PvdA	PvdD	SP	FvD	PVV	50PLUS
Ja	39%	78%	61%	69%	25%	22%	10%	16%	27%	16%	28%
Nee	52%	19%	27%	22%	61%	71%	75%	72%	66%	77%	63%
Weet niet/geen antwoord	9%	3%	12%	9%	14%	7%	15%	12%	7%	7%	9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Aan alle ondervraagden die sinds 2010 wel eens VVD hebben gestemd is gevraagd wat de kwestie van het wachtgeld van Klaas Dijkhoff heeft gedaan met de stemintentie op de VVD. Ook dit geeft een indruk van de impact die deze kwestie heeft op de electorale positie van de VVD. Juist in een periode dat het toch al niet zo goed meer ging met die electorale positie van de VVD.

Is door deze kwestie van Klaas Dijkhoff uw voornemen om bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen (weer) VVD te stemmen veranderd en zo ja hoe? (Gevraagd aan kiezers die sinds 2010 wel eens VVD hadden gestemd*)

<i>eens met die straf</i>	Stem	Huidig stemgedrag			
		VVD	CDA	FvD	PVV
Ik was al niet meer van plan VVD te stemmen	48%	0%	50%	78%	81%
Hierdoor ben ik niet meer van plan om VVD te stemmen	10%	0%	16%	6%	8%
Ik ga meer twifelen of ik dan VVD zal gaan stemmen	9%	15%	22%	12%	2%
Ik zal VVD blijven stemmen	28%	82%	0%	0%	0%
Weet niet/geen antwoord	5%	3%	12%	4%	9%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

* Bijna een derde van de Nederlanders, die bij verkiezingen opgekomen zijn, heeft sinds 2010 wel eens VVD gestemd.